

Het Groene Woud, 28 maart 2011

Aan: De actieve groepen
m.b.t. Natuur en landschap
in Het Groene Woud

betr.: Project Vlechtheggen in Nationaal Landschap Het Groene Woud (HGW)

Geachte organisatie,

De Stichting Streekrekening Het Groene Woud heeft jl. 21 maart 2011 besloten om voor 2011 en 2012 in totaal € 35.000 euro beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van een project rondom Vlechtheggen (zie bijlage 1). De bedoeling van Stichting Streekrekening Het Groene Woud is om vlechtheggen c.q. gelegde heggen te stimuleren in Het Groene Woud. Het e.e.a. in samenwerking met Stichting Het Brabants Landschap.

Stichting Streekrekening Het Groene Woud ziet ook graag dat dit project uitgevoerd c.q. georganiseerd wordt door een van de plaatselijke natuurwerkgroepen (of andere actieve organisaties op het gebied van natuur en landschap). Voor deze uitvoering is binnen de begroting een vergoeding voor de organiserende stichting of vereniging opgenomen.

Dit project wordt aan een stichting of vereniging overgedragen via een formele beschikking en de daarbij behorende voorschotten van de Stichting Streekrekening Het Groene Woud en ook de daarbij behorende verplichtingen met betrekking tot o.a. publiciteit, financiële verantwoording en periodieke rapportages.

Dit bericht is naar alle HGW-natuurwerkgroepen e.d. verstuurd.

Indien u als groepering geïnteresseerd bent om dit project te organiseren, dan kunt u dat voor 1 mei 2011 gemotiveerd schriftelijk laten weten via het E-mailadres vandenoetelaar@wxs.nl of sturen naar Stichting Streekrekening Het Groene Woud, Kasterensestraat 15, 5298 NV Liempde.

U wordt dan uitgenodigd voor een gesprek met twee bestuursleden van Stichting Streekrekening Het Groene Woud, namelijk Vincent Lokin en Michel van Rooy.

Als u vragen heeft over dit aanbod van Stichting Streekrekening Het Groene Woud, neem dan contact op met ondergetekende via hetzelfde E-mailadres of via tel. 0411-632043.

Met vriendelijke groet,

Ger van den Oetelaar

Voorzitter Stichting Streekrekening Het Groene Woud

Bijlage 1) PROJECTVOORSTEL: Vlechtheggen in Het Groene Woud

Inleiding

Door een van de door de streekrekening gesteunde projecten is onlangs het bewijs geleverd dat vlechtheggen in Het Groene Woud voorkwamen (zie bijlage 2). Vlechtheggen zijn esthetisch mooi en hebben een grote bijdrage aan de biodiversiteit, maar versterken met name het cultuurhistorisch karakter van Het Groene Woud. Enkele natuurwerkgroepen (Boxtel, Liempde, Best, Sint-Oedenrode) hebben via de voorloper van de Streekraad Het Groene Woud & De Meierij (Innovatieplatform Duurzame Meierij) in het kader van Lifescape (o.a. ook de vorming van de streekrekening zelf als project) een werkweekend gehad in Zuidoost-Engeland om het heggenleggen te leren. Heggenleggen is een arbeidsintensieve bezigheid, maar vanuit de vrijwilligers van de natuurwerkgroepen is er blijkbaar veel belangstelling voor. Vanuit de trip naar Engeland zijn verschillende initiatieven geboren. De groep uit Sint-Oedenrode heeft zelfs i.s.m. de gemeente en Stichting Heg en Landschap een eigen zgn. Rooise methode van heggenleggen ontwikkeld (zie bijlage 2). Op een paar plaatsen zijn inmiddels in Het Groene Woud heggen aangeplant die over enkele jaren werkelijk gelegd kunnen worden. Dit jaar deed er zelfs een Het Groene Woud-team en een team van Brabants Landschap mee aan het Nederlands Kampioenschap Heggenleggen in Oeffelt op 13 maart 2011.

Voorstel

Er is € 35.000 euro op de begroting van Stichting Streekrekening Het Groene Woud gereserveerd. Daarvoor zou het volgende in 2011 en 2012 kunnen gebeuren:

- Alle belangstellende Het Groene Woud -natuurwerk- & IVN-groepen krijgen een heggenlegcursus (al of niet via Stichting Heg en Landschap of IVN Maasvallei) aangeboden (kosten 50 euro per deelnemer)
- Elke deelnemer aan de cursus krijgt heggenleg-gereedschap (o.a. veiligheidsbril, handschoenen, snoeischaar, lange handschoenen en handslagmes) aangeboden. (kosten € 100,- per deelnemer)
- Elke deelnemende natuurwerkgroep krijgt een "waardebon" van € 500,- o.i.d. waarvoor ze via Brabants Landschap autochtoon plantmateriaal kunnen verkrijgen om de heggen te kunnen planten. Via het benutten van deze bonnen dienen NWG's zich te verplichten beplanting aan te brengen die later (4-7 jaren) gelegd worden.

•
Bij 100 cursusdeelnemers en 20 groepen:

Cursus & materiaal:	€ 15.000
plantmateriaal	€ 10.000
Diversen	€ 5.000 (max.)
Organisatiekosten	€ 5.000 (max.)

Randvoorwaarde

Een van de vrijwilliger- of andere gelieerde organisatie (natuurwerkgroep plaats XX e.d.) worden verzocht om deze actie voor de onkostenvergoeding uit te voeren c.q te organiseren. Dit project wordt aan de NWG overgedragen via een formele beschikking en de daarbij behorende voorschotten van de Stichting Streekrekening Het Groene Woud en de daarbij behorende verplichtingen met betrekking tot o.a. publiciteit, financiële verantwoording en periodieke rapportages.

Publiciteit

Bij de start van het project zal ook de pers uitgenodigd worden aanwezig te zijn (bijv. bij de eerste cursusdag). In de publiciteit zal steeds de link gelegd worden naar het Streekfonds en Streekrekening Het Groene Woud.

Bijlage 2.

PERSBERICHT, 19 januari 2011

Het gebruik van vlechthekken in Het Groene Woud aangetoond.

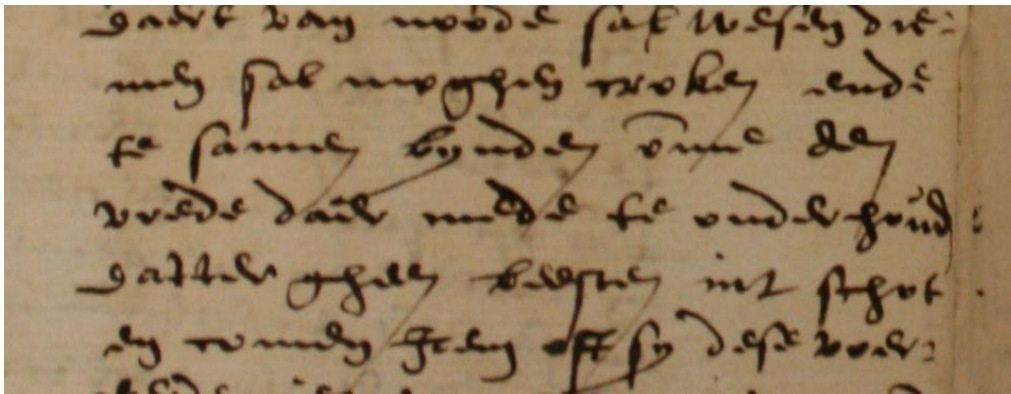
In 2006 gingen landschapsvrijwilligers vanuit Liempde en Boxtel naar Zuid-Engeland om daar de techniek van het heggenleggen te leren om vlechthekken te maken. Natuurwerkgroepen pasten dat al op enkele plekken in Het Groene Woud toe. In Sint-Oedenrode werd zelfs de Rooise methode ontwikkeld. Tot nu toe ontbrak echter het onomstotelijk bewijs dat deze arbeidsintensieve vlechthekken ook in deze omgeving aanwezig waren. Via het onderzoek naar het kartuizerklooster is dit bewijs nu geleverd.

Bossen, schaarhout en heggen in de Geelders & Kasteren

Dr. Jan Sanders doet voor de Stichting Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel onderzoek naar de geschiedenis van dit in Olland gestichte klooster. Het was bekend dat het kartuizerklooster in de 15^e-17^e eeuw flinke oppervlakte bos op Kasteren (Geelders en omgeving) in eigendom had. Ze verkochten daaruit dikker stamhout en dunner schaarhout. In het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) is een register aanwezig waarin dat door de kartuizers exact bijgehouden werd. In Kasteren waren het vooral De Bordelaar, De Aker, de Zeepstrepen, de Kalverstrepen, de Braak, De Steenoven, De Wedehagen, de Hoefbeemd, de Torfkamp en de Speet met hun aarden wallen die voorkomen in de houtverkoopakten. Deze aarden wallen zijn in de Geelders op een aantal plekken nog aanwezig. Uit de stukken blijkt dat iedere houtwal en ieder houtveld gemiddeld eens in de zes jaar gekapt werd. De kopers moesten ook de doornen en ander hout laten staan. Dit om de houtvelden en houtwallen te beschermen tegen vee. Het vee moest binnen de weiden gehouden worden om te voorkomen dat de beesten het jonge hout zouden afvreten waardoor de houtpercelen minder waard zouden worden. Nadrukkelijk werd er daarom bij bepaald dat de kopers *'den vree die daer gemaect is niet en sullen afhouden noch brecken'*. (de omheining niet zullen kappen of breken) De 'vree' was de natuurlijke omheining rondom het houtperceel. Ze werd gemaakt door het hout te breken en samen te binden (*'croken ende te samen bynden omme den vrede daermede te onderhouden datter gheen beesten int schot en komen'* = breken/knakken en samenbinden om de omheining daarmee te onderhouden zodat er geen runderen door kunnen). Zo groeide het in elkaar tot een stevig vlechtwerk, de vlechtheg. In 1585 werd de mogelijkheid tot aanleg van zo'n vree voor het eerst in een contract opgenomen. De houtverkoop geschiedde *'op conditiën dat zijluiden [de kopers] niet en zullen affhouwen dat hout, staende beneden aen den wal, omdat het convent zal mogen crocken ende neerleggen om den voorschreven wal mede te vreden'*. (het is verboden de houtopstand aan de voet van de aarden wal te kappen omdat het klooster deze zal knakken/breken en neerleggen om de aarden wal met een omheining te voorzien) Vanaf die tijd keerde deze bepaling herhaaldelijk terug in de contracten. Hiermee wordt duidelijk dat het heggenvlechten in die tijd een feit was.

Vlechtheggen

Vlechtheggen zijn prachtige landschapselementen. Ze worden gemaakt door 6-7-jarig hout (vaak) meidoorns laag bij de grond een stuk in te kappen en horizontaal te buigen. Deze horizontale tak wordt dan in de heg gebonden en gaat doorgroeien. Vlechtheggen worden daardoor ondoordringbaar. Ze zijn erg belangrijk voor vele dieren om te nestelen en te schuilen.

BHIC, Kartuizerklooster Sinte Sophia, inv. nr. 4, f 101v.

'croken ende te samen bynden omme den vrede daarmede te onderhouden datter gheen beesten int schot en komen' = breken/knakken en samenbinden om de omheining daarmee te onderhouden zodat er geen runderen in het jonge schot komen.

Verdere inlichtingen zijn te verkrijgen bij de Stichting Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel of onderzoeker dr. Jan Sanders op het BHIC 073-6818500. Voor foto's en inlichtingen over het aanleggen en het maken van een vlechtheg: Karel Voets: kvoets@brabantslandschap.nl, 0411-632663

Het project rondom het Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel wordt financieel gesteund door Stichting Streekrekening Het Groene Woud, De Streekorganisatie Het Groene Woud en De Meierij, Provincie Noord-Brabant, Schatten van Brabant, Stichting tot Behoud Cultureel Erfgoed Liempde, Mr. Paul de Gruyterstichting, Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij, Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant, Roois Cultureel Erfgoed en de gemeenten Boxtel, Vught en Sint-Oedenrode.
Beeldmerk: Huub Thorissen

Ervaar de natuur

Ontdek het platteland

Beleef de cultuur

Voel de harmonie

Geniet en ontspan

Proef de smaak